

Ernest Hemingway

BÉRGYILKOSOK

A Henry-büfé ajtaja kinyílt, és két férfi lépett be rajta. Leültek a pult mellé.

- Mit adhatok? - kérdezte tőlük George.

- Nem tudom - mondta az egyik férfi. - Mit akarsz enni, Al?

- Nem tudom - mondta Al. - Nem tudom, mit akarok enni.

Odakünn sötétedett. Az utcai lámpa fénye bevilágított az ablakon. A két férfi a pultnál az étlapot tanulmányozta. A pult másik végéről Nick Adams figyelte őket. Georgedzsal beszélgetett, mikor bejöttek.

- Nekem hozzon vesepecsenyét almamártással és burgonyapürével - mondta az első férfi.

- Még nem készült el.

- Mi a fenének írja rá akkor az étlapra?

- Az vacsorára van - magyarázta George. - Hat órákor lehet megrendelni.

George a pult mögötti falórára nézett.

- Most öt óra van.

- Az órán húsz perccel már el is múlt - mondta a másik.

- Húsz percet siet.

- Ugyan menjen a fenébe az órával - mondta az első férfi.

- Mit tud enni adni?

- Adhatok valamilyen szendvicset - mondta George. - Kaphatnak sonkát tojással, szalonnát tojással, májat és szalonnát, vagy egy szelet sült húst.

- Adjon csirkekroketet zöldborsóval, tejfölös mártással és burgonyapürével.

- Az a vacsora.

- Amire gusztusunk támad, az mind csak vacsorára van, mi? Maga jól kitol velünk.

- Adhatok sonkát tojással, szalonnát tojással, májat.

- Nekem hozzon sonkát tojással - mondta az, akit az imént Alnak szólítottak. Keménykalap volt a fején, fekete felöltője elől végig begombolva. Arca kicsi volt és fehér, s ajkát összeszorította. Selyemsál volt rajta és kesztyű.

- Nekem adjon szalonnát tojással - mondta a másik férfi.

Körülbelül ugyanolyan termetű volt, mint Al. Arcuk különbözött egymástól, de úgy öltözködtek, mint az ikrek. Mindkettő szűkre szabott felöltőt viselt.

Előredőlve ültek, könyöküket a pultra támasztották.

- Van valami innivaló? - kérdezte Al.

- Ezüstsör, bevo, gyömbérsör - mondta George.

- Azt kérdeztem, innivaló van-e.

- Csak amit mondtam.

- Klassz város ez - mondta a másik. - Hogy hívják?

- Summit.
 - Hallottál már róla? - kérdezte Al a barátját.
 - Nem - mondta a barátja.
 - Mit csinálnak itt a népek esténként? - kérdezte Al.
 - Vacsoráznak - mondta a barátja. - Mind ide járnak, és nagy vacsorákat esznek.
 - Helyes - mondta George.
 - Szóval maga azt gondolja, hogy ez helyes? - kérdezte Al George-tól.
 - Persze.
 - Maga nagyokos, ugye?
 - Persze - mondta George.
 - Hát nem az - mondta a másik kistermetű férfi. – Vagy az, Al?
 - Hülye - mondta Al. Nick felé fordult. - Magát hogy hívják?
 - Adams.
 - Még egy nagyokos - mondta Al. - Hát nem nagyokos, Max?
 - Ez a város tele van nagyokosokkal - mondta Max.
- George letette a pultra a két tányért, az egyiket sonka tojással, a másikon szalonna tojással. Letette a két körítést is, zsírban sült burgonyát, és becsukta a konyhába nyíló tolóablakot.
- Melyik az öné? - kérdezte Altól.
 - Nem emlékszik?
 - A sonka tojással.
 - Na, látod, ugye, milyen nagyokos - mondta Max.
- Előrehajolt, és maga elé húzta a sonkát tojással. Mindkét férfi kesztyűben evett. George figyelte őket evés közben.
- Mit néz? - pillantott rá Max George-ra.
 - Semmit.
 - De a fansali szentségit, igenis nézett. Engem nézett.
 - Lehet, hogy csak tréfál a fiú, Max - mondta Al.
- George nevetett.
- Csak ne nevéssen - mondta neki Max. - Maga egyáltalán ne nevéssen, érti?
 - Rendben van - mondta George.
 - Szóval ő azt hiszi, hogy rendben van. - Max Alhoz fordult. - Azt hiszi, rendben van. Jó, mi?
 - Felveti az ész - mondta Al.
- A két férfi tovább evett.
- Mi annak a nagyokosnak a neve ott a pult végénél? - kérdezte Al Maxtól.
 - Hé, nagyokos - mondta Max Nicknek. - Menjen át a pult másik oldalára, oda, a barátjához.
 - Mi ez, kérem? - kérdezte Nick.
 - Semmi - mondta Al. Nick átment a pult mögött a másik oldalra.
 - Mi ez, kérem? - kérdezte George.

- Semmi köze hozzá - mondta Al. - Ki van kinn a konyhában?

- A néger.

- Hogyhogy a néger?

- A néger, aki főz.

- Szóljon neki, hogy jöjjön be.

- Hát ez meg mi?

- Szóljon neki, hogy jöjjön be.

- Mit gondolnak maguk, hol vannak?

- Azt csak bízza ránk, tudjuk mi jól, hol vagyunk - mondta a Max névre hallgató férfi. - Hülyének néz maga minket?

- Te beszélsz hülyeségeket - mondta neki Al. - Mi a francnak állsz le vitatkozni ezzel a kölyökkel? Hallja-e - mondta George-nak -,mondja meg a négernek, hogy jöjjön ki ide.

- Mit akarnak vele?

- Semmit. Gondolkozzék csak, nagyokos. Mit akarnánk egy négerrel csinálni? George kinyitotta a konyhai tálalónyílást. - Sam - kiáltotta. - Gyere be egy percre.

A konyhaajtó kinyílt, és a néger bejött. - Mi az? - kérdezte Sam. A két férfi a pult mellett jól megnézte.

- Rendben van, néger. Állj csak meg ott - mondta Al.

Sam, a néger, ott állt kötényében, és a pultnál ülő két férfira nézett. - Igen, uram - mondta. Al leszállt a bárszékről.

- Hátramegyek a konyhába a négerrel és ezzel a nagyokossal - mondta. - Menj vissza a konyhába, néger. Maga is menjen vele, nagyokos. - A kis ember elindult Nick és Sam, a szakács után, hátra a konyhába. Az ajtó becsukódott mögöttük. A Max névre hallgató férfi ott ült a pultnál, szemben George-dzal. Nem George-ra nézett, hanem a tükörbe, a bárpult mögötti falon. A Henry-büfét italboltból alakították át étkezdévé.

- Na, mi van, nagyokos - mondta Max, miközben nézett a tükörbe -, miért nem szól?

- Nem értem, mi ez.

- Hé, Al - kiáltotta Max. - A nagyokos azt szeretné tudni, mi ez.

- Miért nem mondd meg neki?

- Maga mit gondol, miről van itt szó?

- Nem tudom.

- Mégis mit gondol?

Max egész idő alatt a tükörbe nézett, miközben beszélt.

- Nem akarom megmondani.

- Hé, Al, a nagyokos nem akarja megmondani, hogy mit gondol, mi történik itt.

- Hallom jól, mit mondasz - szólt Al a konyhából. Feltámasztotta a tolóablakot egy ketchupos üveggel. - Hallja, nagyokos - mondta George-nak a konyhából. -

Álljon egy kicsit odább a söntéstől. Te pedig, Max, menj egy kicsit bal felé. -
Úgy rendelkezett, mint mikor egy fényképész csoportképet állít be.

- No, nyissa ki a bagólesőjét, nagyokos - mondta Max. - Mit gondol, mi fog történni?

George nem szólt semmit.

- Majd én megmondom magának - mondta Max. - Megölünk egy svédet. Ismer maga egy Ole Andreson nevű nagydarab svédet?

- Ismerek.

- Ide jár étkezni minden este, ugye?

- Néha ide jár.

- Hat órákor jön, ugye?

- Már ha jön.

- Ezt mi mind tudjuk, nagyokos - szólt Max. – Beszéljen másról. Jár moziba?

- Néha.

- Gyakrabban kellene moziba járnia. A mozi jót tesz az olyan nagyokosoknak, mint maga.

- Miért ölik meg Ole Andresont? Mit ártott az maguknak?

- Nem is volt rá módja, hogy ártson. Soha nem is látott bennünket.

- És nem is fog látni bennünket, csak egyetlenegyszer - mondta Al a konyhából.

- Akkor miért ölik meg? - kérdezte George.

- Egy barátunk kérésére öljük meg. Csak hogy szívességet tegyünk egy barátunknak, nagyokos.

- Fogd már be a szádat - mondta Al a konyhából. - Átkozottul sokat beszélsz.

- Hát valamivel szórakoztatnom kell ezt a nagyokost. Igaz-e, nagyokos?

- Rémes, mennyit jár a szád - mondta Al. - A néger meg az én nagyokosom szépen elszórakoznak egymás közt, úgy összehoztam én őket, simán, mint két barátnőt a zárdában.

- Voltál te már zárdában?

- Azt sose tudhatod.

- Csak kóser zárdában lehettél. Ismerlek.

George felnézett az órára.

- Ha bárki bejön, mondja neki, hogy a szakács elment, és ha nem tágít, mondja, hogy hátramegy a konyhába, és maga készíti el az ételt. Megértette, nagyokos?

- Rendben van - mondta George. - Utána mit csinálnak velünk?

- Az attól függ - mondta Max. - Az ilyesmit sose tudja az ember előre.

George felnézett az órára. Negyed hét volt. Kinyílt az utcai ajtó, és egy villamosvezető lépett be rajta.

- Helló, George - mondta. - Kaphatok vacsorát?

- Sam elment - mondta George. - Körülbelül egy fél óra múlva jön csak vissza.

- Akkor megyek is tovább - mondta a vezető.

George felnézett az órára. Húsz perccel múlt hat.

- Ezt jól csinálta, nagyokos - mondta Max. - Derék kis gentleman maga.
- Tudta, hogy különben szétloccsantom a fejét - mondta Al a konyhából.
- Dehogyan - mondta Max. - Nem erről van szó. A nagyokos rendes gyerek.
Helyes fiú. Tetszik nekem.

Még két ember jött be az étkezdébe. Egyik miatt George kiment a konyhába, és összeütött egy sonkás és tojásos szendvicset, amit az illető magával akart vinni. Benn a konyhában látta Alt, aki keménykalapját a feje búbjára tolt, és ült egy széken a tolóablak mellett, és egy lefűrészelt csövű vadászfegyvert támasztott a széknek.

Nick és a szakács a sarokban állt háttal egymásnak és mindkettőjük szája be volt tömve törlőruhával. George elkészítette a szendvicset, becsomagolta zsírpapírba, betette egy papírzacskóba, magával vitte, a férfi kifizette az árát és elment.

- A nagyokos mindent el tud végezni - mondta Max. – Tud főzni, meg minden.
Jó felesége lenne maga egy lánynak, nagyokos.

- Gondolja? - mondta George. - A barátjuk, Ole Andreson, már nem jön.

- Adunk neki még tíz percet - mondta Max. Max figyelte a tükröt, és nézte az órát.

Az óra mutatója előbb hét órát, majd hét óra öt percet jelzett.

- Gyere, Al - mondta Max. - Azt hiszem, jobb, ha megyünk. Már nem jön.

- Adjunk neki még öt percet - mondta Al a konyhából. Ez alatt az öt perc alatt bejött egy férfi, és George közölte vele, hogy a szakács beteg.

- Mi a frászáért nem fogad másik szakácsot? - kérdezte a férfi. - Tudtommal büféje van. - Ezzel kiment.

- Gyere, Al - mondta Max.

- Mi legyen a két nagyokossal meg a négerrel?

- Felőlük nyugodtak lehetünk.

- Gondolod?

- Persze. Ezzel végeztünk.

- Nekem ez nem tetszik - mondta Al. - Hanyag munka. Túl sokat beszélsz.

- Menj a pokolba - mondta Max. - Szórakoznunk kell egy kicsit, nem igaz? +

- Mégiscsak túl sokat jár a szád - mondta Al. Kijött a konyhából. A lefűrészelt csövű vadászfegyver egy kissé kidudorodott szűkre szabott felöltője alatt.

Lesimította a kabátját kesztyűs kezével.

- Visszontlátásra, nagyokos - mondta George-nak. – Nagy szerencséje van.

- Ez a helyzet - mondta Max. - Lóversenyezni kellene magának, nagyokos.

A két férfi kiment az ajtón. George nézte őket az ablakon keresztül, amint elhaladtak az ívlámpa alatt, és átmentek az utca másik oldalára. Szűk felöltőjükben és

keménykalapjukban olyanok voltak, mint két kabaréfigura.

George hátrament a konyhába, s megszabadította Nicket és a szakácsot kötelékeiktől.

- Nekem ebből elég volt - mondta Sam, a szakács. – Nekem ebből elég volt. Nick felállt. Még soha nem volt törlőruha a szájában.

- Mondd - szolt. - Mi a fene volt ez? – Igyekezett könnyedén venni a dolgot.

- Meg akarták ölni Ole Andresont - mondta George. – Agyon akarták löni, mikor bejön vacsorázni.

- Ole Andresont?

- Azt.

A szakács hüvelykujjával tapogatta a szája szögletét.

- Mind a kettő elment?

- El - mondta George. - Elmentek.

- Nem tetszik nekem - mondta a szakács. - Egyáltalán nem tetszik nekem.

- Hallod-e - mondta George Nicknek. - Jól teszed, ha elmegy Ole Andresonhoz.

- Rendben van.

- Okosabb, ha nem csinálnak semmit - mondta Sam, a szakács. - Jobb ebből kimaradni.

- Ne menj, ha nem akarsz - mondta George.

- Nem mennek vele semmire, ha belekeverednek - mondta a szakács. - Maradjanak csak ki belőle.

- Elmegyek hozzá - mondta Nick. - Hol lakik?

A szakács otthagya őket.

- Vannak, akik mindig mindent jobban tudnak.

- A Hirsch-penzióban - mondta George Nicknek.

- Elmegyek oda.

Künn egy ívlámpa átvilágított egy fa csupasz ágain. Nick ment felfelé az utcán a villamossínek mellett, és a következő ívlámpánál befordult egy mellékutcába.

Három házzal feljebb volt a Hirsch-penzió. Nick felment a két lépcsőfokon, és megnyomta a csengőt. Egy asszony nyitott ajtót.

- Itthon van Ole Andreson?

- Beszélni akar vele?

- Igen, ha itthon van.

Nick felment az asszony után az emeletre, és hátra a folyosó végébe.

Az asszony kopogott az ajtón.

- Ki az?

- Valaki keresi, Mr. Andreson - mondta az asszony.

- Nick Adams vagyok.

- Jöjjön be.

Nick kinyitotta az ajtót, és bement a szobába. Ole Andreson ruhástul feküdt az ágyon. Azelőtt nehézsúlyú profi bokszoló volt, a teste jóval hosszabb volt az ágynál. A feje alatt két párna volt. Nem nézett Nickre.

- Mi az? - kérdezte.

- A Henry-büfében voltam - mondta Nick -, és bejött két alak, megkötöztek engem meg a szakácsot, és azt mondták, megölik magát.

Ostobán hangzott, amikor elmondta. Ole Andreson nem szólt rá semmit.

- Kiraktak minket a konyhába - folytatta Nick. - Magát le akarták lőni, mikor bejön vacsorázni.

Ole Andreson a falra bámult, és nem szólt semmit.

- George úgy gondolta, hogy jobb lesz, ha eljövök, és elmondom magának.

- Nem tehetek semmit - mondta Ole Andreson.

- Elmondom, hogy néztek ki.

- Nem akarom tudni, hogy néztek ki - mondta Ole Andreson.

A falat nézte. - Köszönöm, hogy eljött és megmondta.

- Az csak természetes.

Nick nézte a nagydarab embert, amint feküdt az ágyon.

- Nem akarja, hogy elmenjek a rendőrségre, és szóljak nekik?

- Nem - mondta Ole Andreson. - Nem lenne semmi értelme.

- Tehetnék valamit?

- Nem. Semmit se tehet.

- Talán csak blöff volt.

- Nem. Nem volt blöff.

Ole Andreson a falnak fordult.

- Csak arról van szó - mondta, és a fal felé beszélt -,nem bírom rászáni magamat, hogy elmenjek hazulról... Egész nap itthon voltam.

- Nem tudna eltűnni a városból?

- Nem - mondta Ole Andreson. - Abból már elegendem van, hogy a világban kószáljak.

A falat nézte.

- Itt nincs mit tenni.

- Nem tudna mégis valamit kitalálni?

- Nem. Butaságot csináltam. - Ugyanazon a színtelen hangon beszélt. - Itt nincs mit tenni. Majd egy idő múlva rászánom magamat, hogy elmenjek hazulról.

- Hát akkor én visszamegyek George-hoz, és elmondom neki - szólt Nick.

- Viszontlátásra - mondta Ole Andreson. Nem nézett Nickre. - Köszönöm szépen, hogy eljött.

Nick kiment. Amint becsukta az ajtót, látta, hogy Ole Andreson ruhástul fekszik az ágyon, és a falat bámulja.

- Egész nap a szobájában volt - mondta a penziósnő lenn a földszinten. - Azt hiszem, nem érzi jól magát. Mondtam neki: "Mr. Andreson, el kellene mennie hazulról, és

sétálnia egyet, hiszen olyan szép őszi nap van." De nem volt kedve hozzá.

- Nem akar elmenni hazulról.

- Sajnálom, hogy nem érzi jól magát - mondta az asszony. - Nagyon kedves ember. Bokszoló volt, tudja.

- Tudom.

- Nem látszik meg rajta, csak az arcán - mondta az asszony. Az utcai ajtó előtt álltak, úgy beszélgettek. - Olyan szelíd ember.

- Hát akkor jó éjszakát, Mrs. Hirsch - mondta Nick.

- Én nem vagyok Mrs. Hirsch - mondta az asszony. - Ő a tulajdonos. Én csak vezetem a penziót helyette. Én Mrs. Bell vagyok.

- Hát akkor jó éjszakát, Mrs. Bell - mondta Nick.

- Jó éjszakát - mondta az asszony.

Nick ment fel a sötét utcán a sarki ívlámpáig, és azután a villamossínek mentén a Henry-büféig. George bent volt a pult mögött.

- Beszélteél Ole-lal?

- Beszéltem - mondta Nick. - A szobájában van, és nem akar elmenni hazulról.

A szakács kinyitotta a konyhaajtót, mikor meghallotta Nick hangját.

- Még csak meg se hallgatom - mondta, és becsukta az ajtót.

- Elmondtad neki? - kérdezte George.

- Persze. Elmondtam neki, de tudja, miről van szó.

- Mit szándékozik tenni?

- Semmit.

- Meg fogják ölni.

- Én is azt hiszem.

- Valamibe belekeveredhetett Chicagóban.

- Valószínűleg - mondta Nick.

- Pokoli ügy.

- Rémes - mondta Nick.

Többet nem is szóltak, George lenyúlt egy törlőruháért, és letörölte a pultot.

- Vajon mit csinálhatott? - mondta Nick.

- Átejtett valakit. Ezért szokták őket megölni.

- Én eltűnök ebből a városból - mondta Nick.

- Helyes - mondta George. - Azt jól teszed.

- Rá se bírok gondolni, hogy csak vár a szobájában, és tudja, hogy ki fogják nyírni. Nem, ez szörnyű.

- Hát - mondta George -, jobb, ha nem gondolsz rá.

Máthé Elek fordítása